

**Előfizetési díj:**

Egész évre	4 kor.	80 fill.
Fél évre	2 "	40 "
Negyed évre	1 "	20 "

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára **20** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezések és egyéb küldemények
intézendők.

Felhívás**a máv. munkásokhoz!**

Munkástársak! Torlódnak a bajok és vesztések a fejünk fölött. Egyéb sok panaszunkon kívül a nyugbérpénztár ügyében is olyan hírek keringenek, hogy ennek az intézménynek az életbeléptetése még súlyosabbá teszi megélhetésünket és ahelyett, hogy segítsen helyzetünkön, csak fokozza a terheinket és a megélhetés gondjait.

Sürgősen szükséges tehát, hogy rövid időn belül és erőiesen adjunk hangot panaszainknak és követeléseinknek.

E célból vasárnap, f. hó 11-én délelőtt 9 órakor

nagy vasuti munkásgyűlés

lesz a következő napirenddel:

1. A drágaság és a vasuti munkások helyzete.
2. Nyugbérpénztári ügyek.
3. A vasutasok országos szövetsége.

Munkástársak! Legyetek ott valamenynyien! Hogyan törődjenek mások a mi követeléseinkkel, ha azt látják, hogy mi saját magunk nem törődünk a sorsunkkal?! Helyzetünkön csak úgy lehet javítani, ha mind egytől-egyig sorompóba lépünk!

Minden vasuti munkás ott legyen a nagygyűlésünkön.

Üdvözlettel

az egybehívók.

A gyűlés helyét külön felhívás útján fogjuk munkástársainknak tudomására adni.

Felhívás**a Budapestre beosztott nyugbérpénztári tagokhoz.**

Munkástársak!

Rövid idő múlva ejtik meg a *nyugbérpénztár központi bizottsága* tagjainak a választását.

A központi bizottság hét tagja közül *négy igazgató* és csak *három* kerül ki a munkások sorából. A tagok tehát ebben a legfőbb bizottságban eleve kisebbségben vannak. A központi bizottság hatásköre olyan fontos, hogy a nyugbérpénztári tagok érdekeit károsítani képes, ha rosszul működik és sok hasznot hajthat a tagoknak, ha jól és becsületesen működik.

Ezért szükséges, hogy legalább az a három központi bizottsági tag, aki a nyugbérpénztári tagok sorából kerül ki, megbízható és erélyes ember legyen.

Ne fejbőlintó masinákat vagy strébereket választunk a központi bizottságba, hanem olyan tagtársakat, akik a tagok érdekeit tartják mindenkor szem előtt és a mi igazsá-

gunkat védik azon a helyen, ahová őket a tagtársak bizalma állítja.

Mint ilyen, teljesen megbízható és a munkások érdekeit szíven viselő tagtársakat, a következőket ajánljuk a nyugbérpénztár központi bizottságába:

Bodnár János

kárpitós, nyugati műhely;

Farkas Izor

bádogos, keleti kocsiműhely és

Dobay János

géplakatos, északi főműhely.

Tagtársak! *Ezek a mi jelöltjeink és senki más!*

Aki nem akarja a saját érdekeit lábbal tiporni, aki nem akar előmozdítója lenni a stréberségnek és az árulásnak, aki a saját-maga és családjának igaz érdekeit tartja szem előtt, az csak a tagok független jelöltjeire szavazzon!

Testvéri üdvözlettel

a budapesti bizalmiférjak.

A vidéki üzletvezetőségek székhelyén a kerületi bizottságba beválasztott nyugbérpénztári tagokat felkérjük, hogy nevüket és lakcímüket beküldeni szíveskedjenek, hogy a nyugbérpénztár ügyében megtartandó országos értekezletet összehívhassuk.

Vasárnapi munkaszünetünk.

Az ó-testamentomnak azt a parancsát, hogy az ember a hét hat napján dolgozzon, a hetedik napot pedig a pihenésre szentelje, ugyancsak furán teljesíti ez a mi társadalomunk, amely különben elég jámbor és istenfélő és nagyon gyakran szeret a szentírásra hivatkozni, különös előszeretettel akkor, amikor a szenvedőket és gondterhelteket az élet bajaiban a másvilág gyönyöreivel vigasztalja meg.

Sok az olyan ember, aki az idézett bibliai parancsolatnak az első részét nem teljesíti: nem dolgozik ugyan a hetedik napon, de a megelőző hat napon is henyél és mások munkájából élösködik. Mások pedig, sok ezren meg ezren, a parancsolat első részét lelkiismeretesen kénytelenek betartani: dolgoznak hat napon át arczuk verejtékében, — de a parancsolat második részét nem tarthatják be, nem pihenhettek a hetedik napon sem.

Ez utóbbiak közé tartozik a vasuti alkalmazottak nagy része. Van ugyan Magyarországon törvény a vasárnapi munkaszünetről, az 1891. évi XIII. törvénycikk, amely kötelezőleg kimondja, hogy a vasárnapokon és Szent István-király napján minden ipari munkának szünetelnie kell, de mindjárt a törvényt életbeléptető miniszeri rendelet kimondotta, hogy *a vasuti üzemek fentartása egész vasárnapon meg van engedve.*

Az összes vasuti alkalmazottak tehát megvannak fosztva vasárnapi munkaszünetüktől, kivéven a műhelymunkásokat. Nehogy azonban a többi vasuti alkalmazottak nagyon megtalálják irigyelni a műhelymunkásokat, rögtön hozzátesszük, hogy ezeknek a vasárnapi munkaszünete sem ér egy fabatkát sem. Mert amikor a műhelyfőnököknek eszébe jut, berendelheti vasárnapra is a munkásokat. Semmiféle törvényes intézkedés sem gátolja meg a műhelyfőnököket abban, hogy akár szeszélyből is megfoszszák a munkások ezreit az egy szabad napjukról. Megegett már az is, hogy olyan kevés volt a munka, hogy hétközben csak háromnegyed munkanapot dolgoztak a munkások, de vasárnapra mégis becztálták őket munkára. Az ilyen vasárnapi munkaszünet tehát annyit ér, mint az éhezőnek a pecsenye — szaga.

A többi vasuti alkalmazottnak azonban a pecsenyének még a szaga sem jutott. A *műszaknál, a pályaudvarokon alkalmazott ipari munkásoknak, a kocsi- és géptisztítóknak és a szertári munkásoknak egyáltalában nincs pihenő-napjuk, sem vasárnap, sem más napon. Ezeknek az alkalmazottaknak a szomorú életében leperreg akár tíz, tizenöt év is anélkül, hogy egyetlen egy napi pihenőjük lett volna!* Napról-napra, szünetlenül, megszakítás nélkül kell robotolniuk és nincs egyéb módja annak, hogy szabad napjuk legyen, mint az, ha — *belebetegednek a testtelket ölt munkába.* Csak akkor „pihennek”, ha betegség sorvasztja őket, a fáradságos, nyomorúságosan fizetett munka bilincse alól csak addig szabadulnak fel, amíg valami kórság ágyba kényszeríti. Ez jellemzi a vasutársaságok, közöttük a magyar állam-ember-szeretétét és szociálpolitikai belátását!

Épp így áll a dolog a *fűtőházakban* alkalmazottaknál, akik még vasárnaponként is *este 6 óráig dolgoznak.* Munkaszünetük nekik sincs. Pótlékot a vasárnapi munkáért épp oly kevés kapnak, mint a többi alkalmazottak.

Ne legyen a vasuti személyzetből senki, ki nem előfizetője a Magyar Vasutasnak!

Méltányosságot sem lehet várni a vasúttársaságoktól és a magyar államtól.

Ennek a szörnyűséges állapotnak rémitőek azután a következményei. A túlfeszített, idegromboló, nyomoruságosan fizetett, szüntelen munka idő előtt megtöri a vasúti alkalmazottat. Pihenője nincs, nem táplálkozhatik kielégítő módon, munkája súlyos és így vándorog végig egy örömtelen életen, fáradt lélekkel, beteg testtel.

Ami más embernek üdülés az élet harcainak közepette: *a családi élet*, az ezekre a vasúti alkalmazottakra nézve nem is létezik. A lakások drágasága itt a fővárosban arra kényszerítik a vasúti alkalmazottat, hogy a főváros területén kívül lakjék, a vidéken pedig 1—2 óra járásnyira laknak a munkahelytől. Mire hazaérnek, ágyba dülnek, reggel korán távoznak hazulról, hogy idejében ott lehessenek a taposó-malomban, — a családjukat alig látják. Mennyit beszélnek a házi tűzhely melegéről, a kis gyermek gügyögéséről regéget írnak, — a vasúti alkalmazottak nagy része mindezt nem ismeri. Neki az „édes otthon” épp oly sivár és örömtelen, mint a nagyvilág.

Pedig ha van munkálkodó réteg, amelynek szüksége van legalább egy pihenő-napra hetenkint, akkor a vasúti alkalmazottak azok. Olyan terhes a munkájuk, olyan felelősségteljes a szolgálatuk, hogy *nemcsak a saját egészségük és testi épségük, de a közérdek szempontjából, az utazó közönség biztonsága érdekében is* sürgősen szükséges ezeknek a vasúti alkalmazottaknak a kellő munkaszünetéről gondoskodni.

Ezért követeljük erélyesen és határozottsággal, hogy minden vasúti alkalmazottnak törvényesen biztosítsák a 36 órás munkaszünete hetenkint! A közérdek, az emberiség, az igazságérzet és a vasúti alkalmazottak jogos önvédelme nevében követeljük a heti pihenő-napot. Követeljük, hogy a *munkaszünet napja épp úgy megfizetessék, mint a munkanap.* Ne legyen a pihenés napja egyszersmind a koplálás napja is.

Azt mondják, hogy mindenhol inkább meg lehet adni a vasárnapi munkaszünetet, mint a vasutaknál. Mert a vasúti üzemnek szünetelnie sohasem szabad.

Ez a kifogás nem áll. Elismerjük azt mi is, hogy a vasúti üzemnek természetszerűen állandónak kell lenni. De hát ezen lehetne némi jóakarattal segíteni.

Mindenekelőtt nem ragaszkodunk ahhoz, hogy minden héten éppen a vasárnap legyen a munkaszünet napja. A fő az, hogy szünet legyen, hogy melyik napon, az mellékes; pihenni, új erőket gyűjteni, más napon is lehet. De mivel a vasárnap az egyedüli nap, amikor többi munkástársainkkal, családjunk tagjaival találkozhatunk, mivel társadalmi szemponttól a vasárnap a legalkalmasabb pihenőnap: követeljük, hogy *legalább minden második héten vasárnapra essék a munkaszünet.*

A vasúti üzem folytonosságának a megszakitását pedig a *felváltási rendszerrel* lehet kikerülni. Csoportokba kell osztani az alkalmazottakat olyformán, hogy a hét minden napján más-más csoportnak legyen szünetnapja.

Ez esetben persze bizonyos mérvben meg kellene szaporítani a vasúti alkalmazottak számát, ami azután a vasúttársaságok kiadásait növelné és nyereségüket apasztaná. El-

érkeztünk a *vasúti alkalmazottak pihenőnapjának egyetlen igazi akadályához: a vasúttársaságok profitszomjához.* Hiszen a modern vasutak előtt nincs immár akadály, sem hegy, sem völgy, sem tenger, sem folyam nem gát többé. Játszva legyőzné a vasúti üzem azokat az akadályokat is, amelyek az alkalmazottak munkaszünetének útjában állnak, ha nem fenyegetne a szent profit apadásának a réme.

De azt kérdezzük: a profit többet ér-e, mint az alkalmazottak tizezreinek testi-lelki jóléte? A profit érdeke erősebb-e, mint az utazóközönség biztonsága? A profithajhászat hatalmasabb-e, mint a vallás parancsolata, az igazság és az emberszeretet követelménye? Meg azután: kik a szerzői ennek a profitnak, nem éppen azok-e, akik elé most odaáll az a profit, mint halálos ellenségük? És ha másként nem lehet megvalósítani a vasúti alkalmazottak törvényes heti pihenőnapját, hát csorbuljon a profit. A vasúti alkalmazottak tizezreinek élete, egészsége mégis csak többet ér, mint az a vállalkozói haszon!

Egyébként nem is olyan vészedelemes a dolog ebben a tekintetben sem. Olyan nagy haszonnal dolgoznak a vasutak, hogy meg se kotyanna az apadás, amit ez a haszon a mi pihenőnapunk révén szenvedne. Késérőség fog el bennünket, ha rágondolunk, hogy milyen arányban állanak a vasutak bevételei, sőt fölöslegei is az alkalmazottaknak fizetett összegekkel.

A magyarországi vasutaknak 1902-ben összesen 239¹/₂ millió korona volt a bevételeik, ebből üzemi kiadásokra mintegy 33 millió koronát, az *alkalmazottak fizetésére 99 millió koronát adtak ki, a fölösleg tehát majdnem 108 millió koronát tett ki ebben az egy esztendőben. A vasúti részvényesek tehát, akik egy verejtékcseppet sem hullattak a vasut szolgálatában, kilencz millió koronával többet vágtak zsebre profit alakjában, mint amennyit a 90192 vasúti alkalmazottnak nehéz munkájukért fizettek!*

Ne beszéljen tehát senkise arról, hogy sok költségbe kerülne a vasúti alkalmazottak heti pihenőnapja. *Ezt* az érvet jó lesz kihagyni a vitából, jó lesz a vasúti alkalmazottak figyelmét föl nem hívni a vasutak nyereségére, mert nincs olyan izgató a világon, aki úgy tudna lázítani, mint a pusztá gondolat a vasutak profitjára.

Nincsen ok, még elfogadható ürügy sem, amely a vasúti alkalmazottak pihenőnapja ellen szólna. Minden szempont ellenben, a mely tekintetbe jöhet, ékesen szóló argumentum mellette. Hogy mennyire szükséges, hogy milyen égetően sürgős a heti pihenőnapunk, azt legjobban mi vasúti munkások érezzük.

Követeléseink között első helyet foglal el ezért a 36 órás hetenkinti munkaszünet követelése. Ha lelkesedéssel, erélylyel, fáradtságot és áldozatot nem kimélve, erős összetartással küzdünk ezen követelés mellett, biztos, hogy győzelmet aratunk.

Dolgozzunk tehát, hogy meglegyen a heti munkaszünetünk; harcoljunk, hogy kivívjuk a pihenőnapunkat!

A máv. betegsegélyző pénztára.

(IV. befejező közlemény.)

A betegségek megelőzésére ajánlottuk utóbbi közleményeinkben a természetes gyógy mód alkalmazását és annak megfelelő központi intézet felállítását. Kifejtettük, hogy mily óriási eredményt lehet ilyen intézettel elérni, melynek áldásos működését a pénztár tagjai, de maga a pénztár is igen hamar érezné. Mert közismeretes, hogy a hiányosan táplált fizikum (emberi test) kevésbé bír a lesben álló betegségekkel szemben oly ellentállást kifejtteni, mint a jól táplált és a munkától el nem csigázott emberi szervezet.

Már pedig a máv. munkásai és egyáltalán a máv. segélypénztári tagjai nem jól táplált emberek, dolgozni pedig eleget dolgoznak és így több erőt sajtolnak ki testükből, mint amennyit a jó táplálkozással és a megfelelő pihenéssel pótolni képesek volnának. Ebből pedig az erőbeli és munkabírási deficit szokott beállni. Ennek a deficitnek a következménye a gyakori megbetegedés, a pénztár sűrű igénybevétele és — az a rettenetes sok gyógyszer, amit a máv. betegsegélyző pénztárának tagjai évenként elfogyasztanak.

Ha semmi más bizonyítékra nem hivatkozunk állításunk igazolására, mint csupán a *nagyösszegű gyógyszerköltségekre*, akkor is mindenki, aki csak némileg könyit a tárgyhöz, nekünk ad igazat. És mi történik az ellentállásra képtelen gyenge szervezetű emberrel, aki addig folytatja a munkáját, vagy szolgálatot, amíg abból kidül? Hát mi történne vele? Az orvos kezelés alá veszi és — *tömi gyógyszerekkel.* Ha az illető munkás vagy egyéb alkalmazott azután ismét összeszedi magát, hogy az igahuzást újra kezdheti, kevésbé a gyógyszernek, mint inkább a pihenésnek, az orvos által tanácsolt diétának (étrendnek) köszönhető.

És itt egészen önkéntelenül nyomul előtérbe a munkásosztály által annyira ismert és annyira szimpatikus, de egyszersmind teljesen is igazolt *három nyolczas.* T. i. a nyolcz órás munka, nyolcz órás pihenés és nyolcz órás szórakozás.

Ez a jogosult kívánalma a munkásosztálynak, tehát nemcsak általános emberi, ipari és szociálpolitikai szempontból igazolt, hanem igazolt a munkásosztály általános *egészségügyi* szempontjából is. Természetes, hogy azon beosztás mellé még a jó táplálkozó és elengedhetlen kelléke az egészség és munkaképesség fentartásának, mert hiába pihenünk, hiába szórakozunk és hiába szorítjuk le a munkaidőt nyolcz órára, ha nem bírunk mellette kellő módon táplálkozni. És hogy miként, mi módon táplálkozunk, milyen ételeket győmöszölünk magunkba, azt tudjuk mindnyájan, azt felsorolni nem kell. A nőlen munkás még csak megengedhet magának egy kissé jobb táplálkozást, mint a családos munkás, ki abból a kevés keresetből oly sokat kénytelen fedezni, annyi terhet viselni. Rosszul táplálkozik ő — maga és éppúgy a családja is. Innen van a sok vérszegény, az életre képtelen gyermek is és a vele karöltve járó nagy gyermekhalandóság.

Az egészség megóvásának első és legszükségesebb kelléke természetesen az életviszonyoknak megfelelő *munkadíj*, tehát a mai bérrendszer helyébe jobb és kielégítőbb munkadíj kell, aminek elérésére minden komolyan gondolkozó munkásnak törekedni kell.

De amellet is ki vagyunk téve betegségeknek. A műhely, a lakás, az időváltozás hatása alatt állunk. Azonkívül pedig minél silányabb a munkadíj, annál rosszabbul táplálkozunk és annak természetes következményeként gyakrabban vagyunk kitéve a megbetegedésnek. Ha tehát azt mondjuk, hogy a betegségek megelőzésére a máv. betegsegélyző pénztárának intézkedéseket tenni kell, akkor ezt a kívánalmat teljesen indokoltan fejeztük ki. Hány vérszegény, gyenge idegzetű, rosszul táplált és a mun-

kától, vagy a szolgálatot lecsigázott munkás vagy kartársunk kénytelen az ígát tovább huzni és várni addig, míg *annyira* beteg, hogy beteg-állományba vegyék. Pedig beteg, anélkül, hogy ő maga kívánoznék a betegállományba és anélkül, hogy őt a pénztári, illetve pálya-orvos ebbe felvenné. Receptet kap és annyi gyógyszert, amennyi csak belefér. Ez az állapot pedig ma már épp oly tarthatatlan, mint a milyen türethetetlen.

Egyik betegsegélyző-pénztárnál sem szabad ezt az állapotot tovább tűrni, de annál kevésbé az ország legnagyobb és legjobb jövedelmezőséggel bírható máv. betegsegélyző pénztárnál, mint egy állami üzem segély intézeténél.

Az érdekelt tagoknak követelniük kell, hogy a betegségek megelőzésére valahol egy erdős helyen, ahová por és füst nem fér el, intézet állítsák fel, mely magába foglalja mindazon gyógymódokat és eszközöket, amiket a természetes gyógymód alkalmazása megkövetel. Ezt az intézetet kapcsolatba kell hozni **üdülő-házzal és tüdőbeteg-sanatóriummal** egymástól elkülönített épületekkel és megfelelően befásított terekkel.

Az üdülőháznak egyebek közt az is a célja, hogy a súlyos betegségekből felépült, de a szolgálatra még gyenge pénztári tag, ott néhány hetet tölthessen *jó táplálkozás* és jó edző gyógykezelés mellett, hogy erőhöz, munkaképességhez juthasson. Sem a súlyos betegség tünetei mellett, akinél tehát a betegség még csak fejlődésben van, sem a súlyos betegségekből felépült és természetesen elgyengült munkást nem szabad munkára szorítani, mert az előbbi hosszas és tragikus végű betegségnek lehet kitéve (ilyen a tüdő- és szívbántalom, az idegbaj, a csúszs köszvény, a gyomor-bélhurut stb.), utóbbi pedig igen könnyen visszaeshetik a betegségébe, ami reá, — és ha családja van, úgy természetesen családjára nézve is — végzetessé válhatik.

És ilyen intézetek már vannak, amiket kizárólag betegsegélyző pénztárak tartanak fenn, még pedig kisebb forgalmu és kisebb járá-lékkal működő pénztárak, mint a mávbeli. Nálunk Magyarországon ugyan még kevés pénztár rendezkedett így be, de már mégis van és azt saját erejükből tartják fenn. De vannak ilyen intézetek Ausztriában és Németországban, melyeknek működését ismerjük és amelyek a máv. intézőségének tanulmányozás céljából nyitva állanak. *Mindenütt a munkások által dirigált pénztárak ezek, tehát munkások szervezték* ezeket a jótékony és az igazi emberszeretetet ápoló és gyakorló intézeteket, mert a munkás sorsával, a munkás helyzetével igazán és őszintén csak munkás képes foglalkozni.

Ezt lássák be végre nálunk is, mert megdönthetetlen igazság. Lássák be első sorban *maguk az érdekelt munkások*, mert hiszen róluk, az ő érdekeikről, az ő egészségük és életükről van szó és ha egytől-egyig belátják a szükségét mindazon létesítményeknek, a melyeket jelen cikksorozatunkban említettük, akkor a máv. intézősége és a máv. betegsegélyző pénztárának igazgatósága is be fogja látni, mert kénytelen azt belátni. De az említett intézetek létesítését maga a kormány is kell, hogy támogassa, hiszen egy nagyjelentőségű állami intézmény munkásainak egészségügyéről van szó.

Ha pedig sem az egyik, sem a másik irányban nem lehetne ezeket az intézményeket felállítani, akkor igyekezzenek a munkások, hogy befolyást nyerjenek a *saját* betegsegélyző-pénztárakra, hogy annak vezetését maguk vehessék kezükbe s meg vagyunk győződve arról, hogy rövid időn belül a máv. betegsegélyző-pénztárából egy igazán áldásosan működő intézetet fognak fejleszteni, mely nem sablonosan, hanem igazi humánitással gondoskodik megbetegedett, ápolásra és segélyre szorult tagjairól. Most működésének fősúlyát a *receptgyártás* képezi, amivel a modern gyógytudomány nagymértékben leszámolni készül.

És ha sikerült ezen cikksorozatunkban

kimutatnunk, hogy a máv. betegsegélyző-pénztára a belékényszerített munkások érdekeit nem úgy óvja, amint hogy megóvhatná; ha sikerült beigazolnunk, hogy a pénztárban rendet kell csinálni, mert az állapot az orvos-wisáfttal tarthatatlan és ha végül sikerül munkástársainkat meggyőzni arról, hogy a betegsegélyző-pénztárunknak *milyennek* kellene lenni és könnyen lehetne is olyanná, hogy igazán áldásosan működhessek — a munkások és családjuk javára, ha, mondjuk, mindez sikerült, — akkor teljesen meg vagyunk elégedve az eredménnyel, akkor elértük célunkat.

Munkástársainkon immár a sor, hogy az elmondottakat szíveleljék meg és az elmondott igazságok szerint járjanak el és cselekedjenek, *amihez feltétlen joguk van.*

A győr-sopron-ébenfurti vasuti alkalmazottak helyzete.

Hej be jó soruk volt a győr-sopron-ébenfurti vasut mindenrendű és rangu alkalmazottainak, amikor az államvasutak alkalmazottai sztrájkra készültek és sztrájkban állottak. Dédelgették, becézgették őket. Körülczirogatták őket nemcsak a győri és soproni kisistenek, hanem maga a főatyauristen, *Gerhardt* Gusztáv vezérigazgató úr is lerándult Budapestről, rendes székhelyéről a Gy. S. É. V. nagyobb állomásaira és személyes megjelenésével akart hatni az alkalmazottakra, nehogy ők is beszüntessék működésüket és csatlakozzanak a máv. sztrákolóihoz.

Nem volt olyan követelés, minek teljesítését akkor *Gerhardt* úr meg nem ígérte volna és nem volt olyan panasz, aminek orvoslását sürgősen kilátásba nem helyezte volna.

Az alkalmazottak hittek és bíztak a vezérigazgató úr ígéréteiben és biztatásaiban és nyugodtan folytatták munkájukat. Egy félév mult el azóta, de a tett ígéretek beváltásáról még semmi sem hallatszik és nem kell óriási jóstehetség ahhoz, hogy megjövendőljük, miszerint még igen hosszú idő fog eltelni, amíg a Gy. S. É. V. urai *önként* beváltják ígéreteiket és az alkalmazottak helyzetének legégetőbb bajait orvosolják. Mindaddig nem fog az alkalmazottak helyzete javulni, amíg ők maguk nem lesznek elég erősek ahhoz, hogy imponáló erővel és egyértelműséggel vigyék igazaikat diadalra.

Huszonkilencz év óta áll fenn ez a vasut, huszonkilencz év óta sürgetik az alkalmazottak a fizetésük és szolgálati viszonyaik rendezését és huszonkilencz év óta hiába kívánták, hiába sürgették.

Ez a vasut, *amely jövedelmezőség tekintetében az első között áll Magyarországon*, a lehető legmostohább módon bánik az alkalmazottaival, akiknek a helyzete valóban kétségbeesztő.

Van olyan *kalauz*, aki 28 év óta, tehát majdnem a vasut alapítása óta szolgál, ennek 492 frt az évi fizetése, 120 frt a lakbéré és kilométerpénze legfőlebb 16—20 frt havonként. Egy egész emberöltőn át kellett tehát ebben a kegyetlen munkában robotolnia, hogy mintegy 800 frtig juthasson évenként!

Hasonló a *mozdonyvezetők* helyzete. Kinevezéskor 348 frt évi fizetést, 104 frt lakbért kapnak és havonként 20—25 frt kilométerpénzhez jutnak. A szolgálati szabályzat szerint 23 év után kellene a legmagasabb fizetési osztályba jutniok, ami 960 frt fizetés és

180 frt lakbér volna, *de egyetlenegy mozdonyvezető sincs ebben az osztályban.* Az összes mozdonyvezetők közül az a kettő, akinek a legnagyobb a fizetése, 680 frt évi fizetést és 140 frt lakbért kap, de ez a kettő is már nyugdíjba megy jövőre.

Ugy látszik, hogy a szolgálati szabályzat csak azért van a győr-sopron-ébenfurtinál, hogy azt be ne tartsák. És a szabályzatban feltüntetett legmagasabb fizetési osztály nem egyéb porhintésnél a jóhiszemű alkalmazottak szemébe, piszkos szédelgésnél, mert a vasut vezetősége tervszerűen akadályozza meg, hogy az alkalmazottak ezt a legmagasabb fizetési osztályt elérjék. Mielőtt idejutna az alkalmazott, vagy elüldözik vagy nyugdíjba kergetik.

A *szolgák* a kinevezésnél 300 frt évi fizetést kapnak. A legmagasabb fizetési osztály 500 frt, de *ebben az osztályban egyetlenegy szolga sincs.* A legnagyobb tényleges fizetésű egy-két szolga 420 frtot és 84 frt lakbért kap.

Jellemzi azt a szédelő szellemet, amelyet ez a vasut az alkalmazottakkal szemben tanusít, az a körülmény, hogy a *kalauzok* kinevezésüknél szintén csak 300 frtot és 84 frt lakbért kapnak. *Szolgai fizetést kapnak, de altiszti ruhát.* Vannak olyan *altisztek*, akiknek 14—16 évi szolgálat után sincs 400 frt fizetésük, de ezért természetesen kárpótolja őket az altiszti egyenruha!

Hasonlóan szomorú képet mutat az *előmenetel* az egyik osztályból a másikba. A szolgálati szabályzat szerint az előmenetel az altiszteknél minden négy évben, a szolgáknál minden három évben következnie kéne, de itt is csak írott malaszt a szabályzat.

Akinek nincs protekciója, az nem lép elő a magasabb fizetési osztályba: ez a meg nem írott, de tényleges szolgálati szabályzat.

A *kinevezésnél* szintén nem a kvalifikáció és az ügyesség a mérvadó, hanem a protekció. De aztán milyen protekció! Aki például egy igazgatónak a szobalányát veszi nőül, az biztos lehet, hogy nem a kezdőfizetést kapja. (Vajjon milyen érdemeket szerezhetett ez a szobalány a győr-sopron-ébenfurti vasut körül?)

Olyan nagy az önkény ennél a kisdéd, de szép vasutnál, hogy már a kinevezéskor nem egyenlő fizetési osztályba sorozzák a kinevezetteket.

Ilyen viszonyok között természetes, hogy minden egyes főnök valóságos kiskirály, akinek jó vagy rossz kedvétől függ az alatta dolgozók egész jövője. Egészen rendszeres dolog az, hogy az egyes főnökök *mindenemü házi munkát végeztetnek a személyzettel* és jaj annak az alkalmazottnak, aki nem hajlandó robotolni, aki kijelenti, hogy nem inasa és cselédje a főnöknek, hanem a vasut alkalmazottja. Az ilyen vakmerőt addig kinozzák, amíg meg nem szokik vagy meg nem szökik.

A *ki nem nevezett személyzet* helyzete, ha lehet, még gyalázatosabb.

A *segédfékezőknek* például rendes szolgálatuk és rendes fizetésük nincsen. Minden nap ki kell menniök a vasuthoz. Ha kell ember, akkor utazhatnak és kapnak kemény 80 krajczár napibért, kilométerpénzüket havonként legföljebb 6—8 frt. De ez is csak akkor van, ha kell ember. Ha nem kell, akkor a segédfékező hazamehet, nem kap napibért

és éhezhet családjával együtt. Megtörténik tehát ebben a mi tejjel-mézzel folyó Magyarországon, ebben a mi keresztény szeretettől áthatott társadalmunkban, hogy egy gazdag vasúttársaságnak vannak alkalmazottai, akiknek *valóságos lutri a kenyérük*. Ha megütik a nyereget, van kenyér, ha nem üt meg, akkor koplalnak. A *főnyeremény* pedig — 80 krajczár napszám!

És amely vasúttársaság ezt elköveti, annak évente több mint *egy millió korona a tiszta haszna*; annak olyan jól megy a dolga, hogy pl. 1902-ben az összes bevételnek (2,762.000 korona) több mint a fele (1,382.000 korona) volt üzemi fölösleg... De a segédfekezők csak minden harmadnap kapnak 80 krajczár napibért!...

A *kocsitolók*, akik a *legveszélyesebb munkát* végzik, 6—8 évig kinevezetlenül szolgálnak 1 frt napibérrel. Ennyiért teszik kockára minden nap életüket és testi épségüket! Szolgálati idejük 24 óra, még rövidebbel ezelőtt 48 órát kellett *egyfolytában dolgozniok* és csak azután volt 24 órai pihenőjük.

A *kocsitisztítók* munkaideje 12 óra naponként. A *vizsgáló lakatosok* helyenkint 36 órai folytonos szolgálat után kapnak 12 óra szabadságot. Mintha átokkal volna sújtva az, aki a Győr-Sopron-Ébenfurti szolgálatába lépett.

A *soproni műhelymunkások* helyzetéről beérkezett anyagot legközelebb fogjuk földolgozni és lapunkban közölni.

De már az elmondottak is eléggé bizonyítják, hogy mennyire égető szükség, hogy a győr-sopron-ébenfurti vasút alkalmazottai javítsanak helyzetükön. Ezt pedig nem várhatják *felülről*, ezt saját maguknak kell keresztülvinniük.

Testvérérzéssel, baráti szeretettel hívjuk föl a Gy. S. É. V. alkalmazottait, hogy *szervezkedjenek és csatlakozzanak hozzánk*. Válasszák meg mindenütt bizalmiférfiaikat, beszéljék meg értekezleten bajaikat, tanácskozzanak az orvoslás módja fölött és tartsanak össze egy szívvel, egy lélekkel. Ha összetartanak, biztos a győzelmük.

Mi a magunk részéről tettel és tanácscsal szívesen támogatjuk őket és a *Magyar Vasutas*, az ő bátyájuk, az ő védőjük is.

Embereljük meg magukat a Gy. S. E. V. alkalmazottai, mi tárt karokkal várjuk őket.

Igazmondó.

Tanuljunk!

Volt idő — még pedig nem is olyan nagyon régen — amikor a vasuti munkásokat még a részükre és az ő anyagi hozzájárulásukkal fentartott intézményeknél is vagy semmibe sem vették vagy pedig drótbábuként kezelték. A főhivatalnokok intézkedtek, tettek-vettek a vasuti munkások bőrére, a vasuti munkások nevében, anélkül, hogy akárcsak egy vasuti munkás véleményét is kikérték volna. Minek is? — úgy gondolták. — Hiszen a vasuti munkásnak nincs óhaja, nincs akarata és ha van is, minek vele törődni!

Előfordult azután olyan eset is, amikor semmiképpen sem lehetett kikerülni azt, hogy itt-ott ne szerepeltessenek vasuti munkásokat. Amikor nem lehetett vasuti munkás helyét főtisztviselővel vagy legalább is műhelyvezetővel betölteni. Például a betegsegélyző-pénztár igazgatóságában, ahol a törvény rendeli el, hogy a tagok kétharmada a biztosítottak sorából, tehát a munkások közül választandó. Vagy például az istenben bol-

dogult, kellemes emlékeztető „nyugbér-bizottság”. Az ilyen helyekre már csakugyan munkásfélét kellett választani.

Választottak is, de nem volt köszönet benne. A kiszemelték egy része gyáva talpnyaló volt, akik lesték szívzorongva, hogy milyen intés jön *felülről* és azután vakon követték ezt az intést, még ha jobb meggyőződésük és tisztességérzetük éppen az ellenkezőjét parancsolta is. Ezek a stréber-lekek a legapróbb konczért is hajlandók voltak mindenkoron munkástársaik legnagyobb érdekét is csuful elárulni. Ezek határozottan *ellenségei* voltak az igazi munkásérdekeknek.

A másik része a munkás-„megbizottaknak” nem volt se nem stréber, se nem áruló. Derék, becsületes emberek voltak, de igen jámbor fajta. Azt a szót, hogy „nem!” — ők sohasem ismerték. Iszonyatos respektussal voltak eltelve minden iránt, ami főbb-való és dehogy is mertek volna valamiben a műhelyfőnök urnak vagy pláne az üzletvezető urnak ellentmondani. Egész mesterességük abban állott, hogy igent és áment mondtak mindenre, amit előterjesztettek nekik. Valóságos fejbőlöntő masinák voltak. Aláírták volna a saját halálos ítéletüket, anélkül, hogy tudnák, mi áll benne. Nem voltak rosszak, csak *gyöngék*, de gyöngeségük végeredményében éppen annyi kárt okozott, mint ha rosszakaratuk lettek volna.

Ezeknek a szép napoknak immár vége szakadt. A vasuti munkások föleszméltek, helyzetük tudatára ébredtek és erős bennük az eltökéltség, hogy *róluk* ezentúl többet nem fognak határozni *nélkülük*. Erős az elhatározásuk, hogy igénybe veszik mindazokat a jogokat, amelyek megilletik őket és ahová joguk van megbízottakat kiküldeni, csak olyan munkástársakat küldenek, akik az összesség bizalmát bírják és a munkások jól felfogott érdekeit fogják őszintén és igazán képviselni.

Kitűnt ez nemrégiben a nyugbérpénztári kerületi bizottságok választásánál. A fölülről kinevezett hivatalos jelöltekkel szemben a munkások függetlenül jelöltek és habár sok helyen csunya praktikával megakadályozták a szabad választást, a legtöbb esetben mégis a munkások igazi képviselői kerültek ki győzelemmel a választásból. *Igy lesz remélhetőleg a legközelebb megejtendő központi bizottsági választásnál is.*

De most egy újabb nehézség merült fel. A megválasztottakban megvan föltétlenül a legjobb akarat és a legtisztább szándék, de igen gyakran hiányzik a tisztalátás és tehetőség ahhoz, hogy a megbízók érdekeit erőlyesen és következetesen képviseljék. Megtörtént, hogy csak egy példát említsünk, az a botrányos eset az egyik kerületi nyugbérbizottságban, hogy a munkások szabadon választott képviselői *egymás ellen szavaztak* és a munkásokra nézve kedvező indítványokat a munkástagok szavazata buktatta el.

Égetően sürgős tehát ezen a bajon segíteni. A segítségnek csak egy módja van: *tanuljunk, művelődjünk, munkástestvérek!* Ne feledjük el, hogy *a jogokkal kötelességek is járnak* és ha arra vállalkoztunk, hogy ebben vagy amabban a testületben képviseljük munkástársainkat, akik teljes bizalommal veltetnek velünk szemben, akkor szerezzük meg azokat az eszközöket is, hogy eleget tehessünk megbízatásunknak. Tanuljuk alaposan megismerni a munkások társadalmi, politikai és gazdasági helyzetét; tegyünk szert mindazokra a jogi ismeretekre, amelyekre szükségünk van; szerezzük meg a tudásnak azokat a fegyvereit, amelyekkel védekezni lehet, ha kell, és támadni, ha úgy hozza magával a szükség. Töltsük be méltón az a helyet, amelyre munkástársaink bizalma állít bennünket és ne hozzunk csalódást azoknak, akik egész reményüket belénk helyezték.

Mennyi munka és mennyi kötelesség vár még miránk, öntudatos vasutasokra! Itt van a majdnem 90.000 tagot számláló *betegsegélyző-pénztár*. Független, céltudatos em-

bereket kell annak az élére állítanunk, hogy kiküszöböljük mindazokat a visszasságokat, amelyek jelenleg éles husunkba vágnak. Itt van a *fogyasztási szövetkezet*, amelynek kezeléséhez a tagok tízezreinek a mindennapi létérdeke fűződik.

Ide is, oda is öntudatos, fölvilágosodott embereket kell állítani, akik mérhetetlen hasznót hajthatnak az összességnek, ha céltudatosan, erélyesen működnek. Ezt pedig csak akkor tehetik meg, ha föl vannak vértelve sok jóakarattal és még több tudással.

Azért, munkástársak: *tanuljunk!*

Nemzetközi szocialista kongresszus.

Amsterdamban e hó folyamán tartatott a nemzetközi szocialista kongresszus, amelyen a magyarországi szocialdemokrata-párt is képviselve volt. A kongresszuson egy *japán* és egy *orosz* küldött is részt vett, nevezetesen: *Sen Katayama* (Japán) és *Plechanov* (Oroszországból), kiket a kongresszus, hogy irántuk rokonszenvének kifejezést adjon, a kongresszus alelnökeivé választotta.

Minthogy az egész világ érdeklődik az orosz-japán háború iránt, a magyar napilapok is hírül adták ezt az „érdekes” esetet és néhány soros kivonatban közöltek is apró részletet a két küldött beszédéből.

Most, hogy előttünk fekszik úgy a japán, mint az orosz küldött beszéde teljes terjedelmében, lefordítjuk, hogy társaink is olvashassák és megítélhessék, milyen felfogással vannak a két nemzet munkásai a háborúról és miként nyilatkoznak felőle.

Sen Katayama (Japán). Ma jutott nekem először a szerencse osztályrésztől az egész világ szocialistái mellett helyet foglalhatni és közreműködhetni szocialista programunk megvalósításán, mely a munka felszabadítását és ezzel az egész emberiség felszabadítását tűzte ki célul. Azonban különösen örömmre szolgál, hogy az *orosz elvtársakkal* találkozhatok, annak a népek a képviselőivel, melynek kormányza az én hazám kormányával egyikét a legvégzetesebb és egy-szersmind egyikét a legborzasztóbb háborúnak indított, amilyent a történelem eddig nem ismert. A proletárok ezreit és tizerzeit czipelik a mészárszékre, de nem a saját javukért és becsületükért, hanem kizárólag a kizsákmányolóik és elnyomókik előnye és hatalmi állása érdekében; azok érdekében, kik a proletároktól minden jogot és kulturát megtagadnak. Hogy mennyire esztelen és kulturelles ez a háború, azt csak ezen a kongresszuson lehet világosan látni, ahol annak éppen ellentétje jut kifejezésre azáltal, hogy minden ország proletárai közös céljukért testvéries együttműködésre jöttek össze. Így válik ez a nemzetközi szocialista-kongresszus a legerősebb elítélőjévé minden háborúnak. És amennyire a japán proletárok a testvériség üdvözlét a szocialdemokracziától átvették, nem érznek ellentétet az orosz testvérekkel szemben, hanem csak az egész világ kizsákmányolói irányában, kiket közösen leküzdeni akarunk.

Midőn 1896-ban Amerikából, hol a szocialdemokratikus eszmét megismerni tanultam, hazatértem, hozzáfogtunk a párt megalakításához. Fejlődésében sok akadályllyal kell megküzdenie. Nemcsak a fiatalsági üdeséggel és fiatalsági erővel bíró kizsákmányolás ellen kell harcolnia, hanem a reakciónárius kormány ellen is. Sokat beszélnek külföldön a japán alkotmányról, de amellet a munkásnak nincs választójoga; alkotmányunk osztály-választást tartalmaz, oly nyomorultat, mint pl. a porosz tartománygyűlési választói jog. De a japán szocialdemokraczia nem fog megszűnni abban a törekvésében dolgozni, hogy a kizsákmányoltakat és elnyomottakat zászlója alá toborozza. Ha az elvünket vallók száma még kicsiny is, de azért folytonos szaporodásban van; maga a kormány az ő üldözése és rendszabályozása folyamán állapította meg, hogy Japánban

3000 szociáldemokrata van. A 40 milliónyi japán népet nyomorba kergeti ez a háború, míg maguk a kapitálisták hasznát húznak belőle. Jellemző, hogy a magasabb tisztek, ha a háboruban megsérülnek, nagy összegű nyugdíjat kapnak, míg a proletárok, kik ép csontjaikat kénytelenek feláldozni, mitsem kapnak, nyomorogniuk kell. De a japán szociáldemokrácia résen van és dolgozik a szervezésen és mindjobban közeledik az idő, melyben a japán nép is meg fogja érteni Marx Károly eme szavait: Minden ország proletárjai egyesüljete! A jövő nevében! Rablánczaitokon kívül egyebet nem veszíthettek, de meghódíthattok egy egész világot. (Élénk, hosszantartó helyeslés.)

Plehanov (Oroszország): Szerencsésnek érzem magamat, hogy Katayama elvtárrsal együtt a nemzetközi kongresszus alelnökévé választattam. Minden országnak tudtára adom, hogy nem az orosz nép szította azt az áldatlan háborút, hanem az ő halálos ellensége: az orosz kormány, az orosz despotizmus. Ha Oroszország győzne, akkor nem Japán, hanem az orosz nép lesz a tulajdonképeni legyőzött, mely borzasztó terheket, a legsúlyosabb szenvedést kénytelen viselni most és ezután is. Nem Japán kezdte a háborút, hanem az orosz despotizmus, a rablás, a kaland, a kizsákmányolás és elnyomatás rendszere által, mely tulajdonságok mindig jellemezték az orosz despotizmus lényét. Mi szolidárisaknak érezzük magunkat az összes népekkel, melyeket az orosz despotizmus elnyom és rabszolgákká süllyeszt. A proletárok képezik az egyedüli osztályt, kik a kulturális haladás ügyét képviselik. A burzsoázia, még az úgynevezett köztársasági is, mint Franciaország, legerősebb támasza lett az orosz despotizmusnak és aranyával díjazza az összes oroszok hóhérvát. Így volt a szociáldemokrácia ügye mindjobban az általános kultúra nagy, jó és igazságos ügyévé és mindenki, aki haladást óhajt és a szabadságért küzd, annak zászlója körül csoportosul. A proletárság osztályharcza az egész emberiség felszabadítási ügye lett. (Élénk tapsnyilvánítás.)

Katayama és Plechanov beszédének egészítéséül a francia szociálista párt a következő határozati javaslatot terjesztette a nemzetközi szociálista kongresszus elé:

„Tekintve, hogy a világbéke leglényesebb biztosítékát az összes országok munkásainak és szociálistáinak kölcsönös megértése és közös munkája képezi: testvériesen üdvözlö a kongresszus az orosz és japán proletárokat abban a pillanatban, midőn a csárizmus, egyidejűleg a háború és a forradalom által veszélyeztetve van, — azt a proletárságot, amelyet úgy a kapitalizmus, mint a kormány büntetési folyton feláldoznak és legyilkolnak. A kongresszus felhívja az összes országok szociálistáit és munkásait, kik a béke őreit képezik, hogy minden erejükkel akadályozzák meg a háború terjedését.”

A határozati javaslatot egyhangulag fogadták el.

Hozott a kongresszus a munkásokra nézve még nagyon sok üdvös határozatot. Részletes tudósítás a Népszavában olvasható.

A vasutas üdülése.*

Ha a nap éget, színház, iskola s egyéb közintézet zárva van, ha az erdők árnyába, a helyes vidékek idyllikus nyugalmaiba valósgos népvándorlás indul meg, az ember azt hinné, hogy elérkezett a vasutas pihenője is, ki egész éven át vagy a forgalomnál az idő viszontagságainak van kitéve, vagy a műhely dohos levegőjében, akár a pályán emésztí egészségét.

Igen, azt hiszik, hogy a vasutas is nyaralni megy. Ámde éppen ellenkezőleg áll a dolog. Éppen ebben az időben veszi kezdetét a

vasutasok hajszoltatása. Pedig általános pihenés ideje van ilyenkor, mikor t. i. a felsőbb tizezer és az u. n. vagyonos osztály jó része tengeri fürdőket, gyógyfürdőket, az alpeseket keresi fel. A személy- és gyorsvonatok tulsúfolva közlekednek, hisz mindenki, kinek csak némileg módjában áll, kifelé törekszik isten szabad természetébe, hogy annak gyönyöreit élvezhesse.

Ebben az időben egyetlen ember hiánya is érezhetővé válik az amugy is korlátolt számú vasuti személyzet között. Hiszen naponként különvonatokat indítanak a nagy urak részére, kéjvonatokat a vasut vagy valamely egyesület vagy utazási vállalat számlájára, szóval ilyenkor van munka mindenütt, a műhelyben, az irodákban és a vonalon is. Ha közelg az ősz, a hadgyakorlatok ideje és az iskolák megnyílnak, akkor kezdődik csak az igazi hajsz. A kirándulók seregesen utaznak vissza a városokba, tömeges katonavonatokat vezetnek be a hadgyakorlatok színhelyére, a bevonulók és szabadságoltak özönlének mindenfelé, megkezdődik a gyümölcs, gabona, állat, fa stb. tömeges szállítása. Ez csak a vasutas valódi munkaideje. Gondoljuk meg csak, hány gyorsáru-küldemény kerül naponta feladásra, hány kocsi gabonát raknak, hány kanna tejet és élő állatot továbbít majdnem minden állomás kivétel nélkül! A munka felhamozódik s ott nincs késleltetés. Ami nem lesz továbbítva aznap, másnap már romlott. Ez az áru természet. A szolgálatban nincs halasztás, nincs pihenő! Szakadatlanul talpon kell lenni és a nagy felelősség tudatában a dolog végét alaposan kell megfogni.

És a szabadság, a nyugalom, az üdülés? Oh, az igazgatósági, üzletvezetőségi, szóval a magasrangú hivatalnokokról nem feledkeznek meg! Ott potyog a nyolcz, hat, de legalább négy heti szabadság, nem is kell sokat könyörögni érte, ha másképpen nem, „betegek” lesznek. De a forgalmi és állomási személyzetnél, ha csak nem tartozik az illető a kiváltságosok közé, 8—14 napi szabadságot csak akkor kaphat, ha azt a szolgálat megengedi. Mivel pedig a szolgálat ezt csak többnyire télen 20 fokos hideg mellett engedi meg, nem ritkaság, hogy a szegény vasutas csakis akkor engedhet meg magának egy kis nyugvást. Igaz, hogy akkor is van hová utazni, teszem Rivierára vagy Egyiptomba, de ahhoz sok pénz kell, amit a csekély javadalmazásából semmiesetre sem képes összekuporgatni, úgy, hogy ezt a csekély szabadságát is csak szűk családi körében tölti el és örül, hogy magát egyszer jól kipihenheti.

De hogy az akár az idő viszontagságai, akár a dohos, fülledt irodái vagy műhelybeli levegőtől megrongált egészség helyreállítására tényleg és mennyire szüksége van a vasutasnak, arra a betegsegítő pénztárak évi jelentéseinek statisztikai kimutatásai alapos tanubizonyítást tesznek. Ezekben bő anyagát, rémítő képét találjuk a vasutasok betegedésének és halandóságának, ami mellett az idegbetegek és örültek fokozódó aránya egyenesen rémséges! Tehát a vasutasok is jól adóznak a mai kort jellemző borzalmas bajnak. Aki ismeri a vasutasok szolgálati viszonyait, a hosszú szolgálati időt, a túlterhelést, az óriási felelősséget, melylyel szolgálatuk jár; aki tudja, mily idegfeszítő figyelemre van szüksége egy forgalmi szolgálatot teljesítő közegnek, az nem kételkedhet az idegbetegségek nagy mérvének okában sem. De emberfeletti önuralmat és idegfeszítést igényel, egész figyelmét osztatlanul a szolgálatra fordítani, mikor a család otthon éhez és már talán holnap beköszönt a végrehajtó, vagy pedig az ajtó elé áll a lefoglalt holmit elszállítandó stráfkocsi. Ha az alkalmazottak ilyen viszonyok közt kifogástalanul teljesítik szolgálatukat, akkor bizonyára az alkalmazottak és nem a vasutintézet érdeme, mely utóbbiaknál minden ok fenforog arra, hogy a hurokat túl ne feszítsék, nehogy fontos pillanatokban csütörtököt mondjanak oly elemek, melyek normális viszonyok között megbízhatóknak bizonyultak.

Természetesen sok fordul meg az előjárók egyéniségén is. Ha ezek hivatásuk tudatában vannak, akkor nemcsak „hivatalos” személyiségek, hanem a kellő pillanatban érző emberek is, kik tudják, hogy alattvalóik bajáért bizonyos felelősség terheli őket.

Mindenekelőtt azonban az idegeik tulfeszítve, birjanak kellő nyugodtsággal és elhatározottsággal, melyet azonban nemcsak lefelé, hanem fölfelé is érvényesítsenek. Az ilyen főnökök alatt szolgáló személyzetnek csak gratulálni lehet, mely sok tekintetben támaszt fog találni. De jaj annak a személyzetnek, amelynek ideges, beteg főnöke van. És sajnos, az ilyen szolgálati főnökök nem csekély számban vannak szolgálatban.

Ebből világosan látható, hogy a vasutasok üdülési szabadsága kellő időben és kellő felhasználás mellett nélkülözhetetlen szükségét képez. Sajnos azonban, hogy csak egy elenyésző csekély része jut abba a helyzetbe, hogy egyáltalában üdülési szabadságot élvezhessen, a nagyobbik részének ezer és ezer *vasuti munkásnak* az ilyen szabadság utáni állandó sóvárgással kell még beérnie!

Vasutasok! Munkások! Rajtunk áll, hogy másképp legyen.

Az első fecske.

Az északi főműhely szertári munkásai a napokban terjedelmes és meggyőző indoklással ellátott kérvényt terjesztettek be a *nyugbérpénztár* jobbparti kerületi bizottságához, melyben a nyugbérpénztárnak rájuk nézve különösen sérelmes két intézkedése ellen kérnek orvoslást. Az őszinte és komolyhangu kérvényt az alábbiakban szószerint közöljük és nem fogjuk elmulasztani, a kérelem elintézésének módjáról beszámolni.

Munkástársaink kérvénye így szól:

A Magyar Királyi Államvasutak Nyugbérpénztára dunajobbparti kerületi bizottságának Budapest.

Igen tisztelt Bizottság!

A nyugbérpénztár létesítése, amelyet olyan sok várakozás előzött meg és amely annyi reményt van hivatva kielégíteni, ránk, szertármunkásokra nézve csalódást hozott és amugy is nehéz sorsunkat még vigasztalóbbá tette. Különösen két irányban hátrányos ránk nézve a nyugbérpénztár szabályzata, különösen két intézkedése az, amit minden szertári munkás a legnagyobb nyugtalansággal és szomorúsággal fogadott.

Először az a körülmény, hogy bennünket *kivontak a műhelymunkás fogalma alól* és így nekünk nem 30, hanem csak 40 év után van igényünk a nyugbér élvezetére. Ugy érezzük, mélyen tisztelt Bizottság, hogy ezzel nemcsak nagy igazságtalanság történik rajtunk, de az egész nyugbérpénztári intézmény *ránk nézve teljesen értéktelenné válik. Mert van-e olyan közöttünk, aki remélhetné, hogy megéri ezt a 40 évet?* Csekély bértünk és az ennek folytán kikerülhetetlen hiányos táplálkozás, továbbá fárasztó munkánk elannyira csökkenti testünk ellenállóképességét, hogy miután télen, nyáron, hidegben, melegben védtelenül ki vagyunk téve az idő viszontagságainak, vagy nagyon könnyen lever valami betegség bennünket lábunkról, vagy pedig időnek előtte megrokkannunk, de semmiesetre sincs kilátásunk, hogy megérjük munkában azt a 40 évet.

Igy tehát a 40 évi határidő a mi számunkra azt jelenti, hogy a nyugbérpénztárnak csak a *terhei* léteznek a mi részünkre, annak *előnyeiből* azonban ki vagyunk zárva.

Azt hisszük egyébként, hogy egyáltalán méltánytalan dolog volt bennünket kirekeszteni a műhelymunkások kategóriájából. Ha a műhelyhez tartozó irodában alkalmazott *díjnokok*, ha az *éjjeli őrök* a műhelymunkások közé vették, akkor mennyivel inkább

* Helyszüke miatt múlt számunkból kimaradt.

tartozunk mi, szertármunkások, a műhelymunkás fogalma alá, amikor mindannyian a műhely területén dolgozunk és a mi munkánk elválaszthatatlan, ugyszólván szerves kapcsolatban van a műhelymunkákkal? Mi legalább is olyan közel állunk a műhelymunkás fogalmához, mint például a dijnok és éjjeli őr.

A másik ránk nézve keserves hátránya a nyugbérintézménynek az, hogy ha valóságos istencsodája folytán mégis megérnénk a 40 évet, évi *nyugbérünk csak 400 koronát tenne ki*, ha előbb dőlünk ki a sorból, még ennél is tetemesen kevesebbet. Hogyan tudjunk mi ebből még a legszerényebb módon is megélni? Hiszen ez a nyugbér ránk nézve megvalósítaná azt a közmondást, hogy az éhenhaláshoz sok, de a megélhetéshez kevés.

Elismerjük, hogy az alapszabályok 11-ik cikkének első pontja szerint nem is vagyunk máshova sorozhatók, mint a III. osztályba, miután napibérünk 2 korona 40 fillérig emelkedik csak és nem haladja meg a 2 korona 50 fillért. De ez nem változtat semmit sem azon a végtelenül szomorú és vigasztalan kilátáson, amit nekünk a nyugbérpénztár nyújt. Sőt még csak fokozza elkeseredésünket az a tudat, hogy *csak 10—30 fillér napibérkülönbségtől függ az*, hogy öreg napjainkra 400 korona helyett 800 koronát kapjunk, tehát koplalás és nélkülözés helyett kielégítő megélhetés legyen a sorsunk.

Ezeknek az előrebocsátása után a következő kérelmet vagyunk bátrak a mélyen tisztelt Bizottsághoz intézni:

1. Méltóztassék a nyugbérpénztár alapszabályainak ránk nézve súlyosan sérelmes és szinte végzetten igazságtalan magyarázatát oda megváltoztatni, hogy *mi szertármunkások is a műhelymunkások fogalma alá foglaltassunk*, vagyis mi is már 30 év után a nyugbér élvezetébe lépünk.

2. Méltóztassék a megfelelő uton-módon odahatni, hogy *napibérünk abban a csekély mérvben javíttassék, hogy a III. osztály helyett a II. osztályba legyünk sorozhatók* és így öreg napjainkra meglegyen a mindennapi kenyerünk, vagy ha előbb szólítana el bennünket a halál, azzal a tudattal hunyhassuk örök álomra szemünket, hogy özvegyeink és árváink a legfájdalmasabb nélkülözéstől megvannak mentve.

Ha az igen tisztelt Kerületi Bizottság úgy találná, hogy kérésünk teljesítése tullépné hatáskörét, kérjük jelen tiszteletteljes kérvényünket a Központi Bizottságnak *pártolól*ag fölterjeszteni, amely kétségtelenül teljesítheti kérésünket, mert hiszen elnöke az Elnökigazgató úr öméltósága, tagjai pedig felerészben igazgató urak.

Meggyőződésünk az, hogy a nyugbérpénztár megalakításának egyik célja, hogy a máv. alkalmazottai körében vigaszt és megnyugtató terjeszsen és gondoskodása révén szorosabbá tegye a kapcsolatot a vasutintézmény és az alkalmazottak között. Ránk nézve ez csak akkor lehetséges, ha az ecsetelt két hátrány megszűnik.

A méltányosság, emberszeretet és igazságérzet nevében esedezünk kérésünk teljesítéséért.

Alázattal

az Északi főműhely szertármunkásai.

A kérvény — ugylátszik — az első lépés ahhoz, hogy a nyugbérpénztári intézmény legkiáltóbb viszsáságain enyhítsen. Tiszta szívből kívánjuk, hogy eredménynyel járjon. A szertári munkások kérése olyan indokolt és amellet olyan szerény, hogy csak a határozott rosszakarát utasíthatja vissza. Reméljük, hogy az összes illetékes tényezők jóakarattal fogják elbírálni azt a kérvényt és elvárjuk, hogy a szertári munkások ügyét a jobbparti kerületi bizottság munkástagjai szeretetteljesen fel fogják karolni.

Szemle.

A máv. alkalmazottainak fogyasztási szövetkezete nem akar okulni a sok panaszon, kritikán és jogos felháborodáson, ami működése ellen lapunknak majdnem minden számában megjelenik. Megint kell vele foglalkoznunk, még pedig olyan eljárásért, amely nagyon közel jár a rosszhiszeműséghez és a meg nem engedett eljáráshoz. Egyik vidéken lakó, de a fővárosban dolgozó munkástársunk oly időben tette megrendelését, mikor az élelmi cikkek drágulása még csak hírből lett ismeretes. Szükségeit a konsum árjegyzéke szerint állította össze, de amire az árut megkapta, már a felemelt árak szerint számították neki, noha megrendelésekor az elküldést megelőző 6 napon keresztül még érvényben volt árak szerint remélte — és jogosan — áruinak beszerzését. Tehát itt az látszik, hogy az elküldéssel addig vártak, míg a magasabb árt számíthatták. A megrendelési árkülönbség 7 kor. 45 fillér volt. Munkástársunk összehasonlította a konsum felemelt árait a vidéki fűszeres szintén már felemelt áraival és azt találta, hogy a fogyasztási szövetkezettől kapott cikkek árai 3 kor. 90 fillérrel magasabbak, mint a falusi szatócsé. Hol van itt tehát a „megtakarítás“, az „olcsóság“, amiről a vasutasoknak annyit mesélnek? Az ekként csalódott munkástársunk tudakozódott a nagy árkülönbség okáról és azt az értesítést nyerte, hogy a vidékre szállítandó cikkek árai júliusban és augusztusban fel lettek emelve és általán drágábban számítják a vidékre rendelt árukat. Hát nem járnak jobban vidéken lakó munkástársaink, ha egyáltalán nem veszik igénybe a máv. konsumját? Lesz rá gondunk, hogy másképp legyen.

A keleti pályaudvar műszaki kocsihivatalában derülni kezd. Itt ugyanis vagy 110 kocsisztító és az ipari munkásoknak nagyobb része *bérjavítást kapott*. No de ne becsüljük túl a máv. bőkezűségét. Az ipari-munkásoknak 10, 20 és 40 fillérrel, a kocsisztítóknak 20 fillérrel emelték fel a napidíjat. Figyelmén kívül hagyták azonban a gáztöltőket, a lámpakezelőket, a villany-telepen dolgozó munkásokat, a kocsisztítókat és az ipari munkások nagy részét. Azt mondják az irodában, hogy a kocsisztítók közül csak a 3, 5 és 10 évi szolgálatot teljesítőket vették figyelembe. Ez pedig nem áll! Mert vannak ott munkástársaink, kik már 15 év óta huzzák ott az igát 2.40—2.60 K. napibérért, anélkül, hogy javítást kaptak volna. Hogy miért mellőzték azokat és a felsorolt munkástársainkat, — azt nem tudjuk. Ha tévedésből, vagy feledékenységből, hát azt még jóvá lehet tenni és — gondunk lesz rá, hogy jóvá tegyék. Mert tagadhatlan, ha lapunk utján nem fésültük volna annyiszor a műszaki kocsihivatalban uralkodó viszonyokat, bizony — süket előjáróink fülüket sem mozgatták volna és munkástársaink még beláthatlan ideig várhattak volna, míg csak kombinációba vették volna fizetésük emelését. Ez a kis vivmány kétségtelenül a lapunk utján teremtet nyilvánosságnak, kezdetleges szervekedésünknek köszönhető. De nem lehet az eredménynyel megelégednünk, mert a helyzet még így is türehtetlen, hanem tovább kell küzdenünk, ki kell építenünk szervekedésünket, hogy helyzetünkön alaposan javíthassunk, annál is inkább, mert amit tulajdonképpen a munkások javításképpen most kaptak 3 évvel ezelőtt meg volt azáltal, hogy a munkaidő hosszabb volt.

A nyugbérpénztár tárgyában vigan folyik a munka: A tagfelvételek folyamatban vannak és nemsokára levonják fizetésünkéből a járulékokat. Hogy miből fizessük, — azzal nem törődnek. A munkások általános fizetésjavításáról még nem hallunk semmit, de azzal már vigasztalnak bennünket, hogy nemsokára megkezdik a levonásokat. Arról sem hallunk semmit, hogy vajjon a munkások joga és méltányos kívánalmai szerint módo-

sítani fogják-e az egész intézményt, mely mostani alakjában magán hordja a kapkodás és félszegecs bélyegét.

Munkástársainknak lapunk utján kifejezett elégedetlenségére már reagált az igazgatóság — de igazán elég szerencsétlenül. Ugyanis „alapszabály-magyarázatásba“ bocsátkozott és minden üzletvezetőségnek küldött ilyen „magyarázatot“. Az igazgatóságunk ugyanis azt akarja többek közt, — hogy a 25-ik kortól visszamenőleg ne lehessen beszámítani. Ha például egy munkás 28 éves és 7 év óta van a máv.-nál megszakítás nélküli szolgálatban, akkor csak 3 évre, vagyis csak a 25-ik kortól fizethesse utána a nyugbér-járulékot. Ezt azonban az alapszabályok nem írják elő. A „magyarázat“, ellen is tiltakozunk és nem fogjuk megtérni, hogy a munkásokat ennyire károsítsák. De felvetjük a kérdést általában is, hogy tulajdonképpen ki jogosítja fel az igazgatóságot, hogy ennyire befolylyon a nyugbér-pénztár ügyeibe? Az alapszabály kerületi és központi-bizottságra ruházta a pénztár ügyeit és nem a máv. igazgatóságára. Ha tehát magyarázatról van szó, akkor erre az egyedüli illetékes faktor maga a központi bizottság. Azt a kis jogot, amit a munkásoknak, mint egyedül érdekelt félnek adni méltóztattak, nem engedjük elkobozni. És ha a kezdet már ilyen, — izelítőül ugyan untig elég, — vajjon milyen lesz a dolgok további folyamánya? Az ilyen tulkapás ellen a munkások védekezni fognak.

Fegyházrendszer a nyugoti műhelyben. Ne mondja senki se, hogy a nyugoti műhely vezetősége maradt, hogy ellensége minden ujításnak. Ellenkezőleg, nemrég ismét bebizonyította a műhelyvezetőség, hogy a reformok utjára lépett, csak az a baj, hogy ez az ut egyenesen a fegyház-rendszer felé vezet. Még a kánikulában történt, hogy a nyugoti műhely K. és L. osztályainak munkásai, a nagy hőségtől eltikkadva, néhány üveg szódát hozattak és azokat a perronra nyíló ablakokon keresztül vették át. A műhelyben tartott víz természetesen dögletes lett a nagy hőségtől, minden pillanatban nem szabadott vizért küldeni, nem volt tehát más módjuk munkástársainknak olcsó üdüléshez jutni, mint az elmondott. De baj történt. A műhelyfőnök észrevette ezt és szörnyű haragra gerjedt miatta. Aminthogy az éhesnek nem hisz a jóllakott, épp oly kevésé látják be a műhely urai, hogy a munkásoknak is szükségük van valami hűsítő italra. Az urak minduntalan a sörös kancsók mellé menekültek, de a munkásoknak a pocsolay-izü vízzel kellett volna megelégedniük. Ez lehetett a műhelyfőnökség észjárása, mert másnap a K. és L. osztálynak a perronra nyíló ablakai *vassodrony-hálóval voltak elzárva* és pedig olyan alaposan, hogy emiatt még az ablakokat sem lehetett kinyitni. Száz munkásnak a fullasztó hőségben kellett kinlódni, anélkül, hogy egy kis friss levegő juthatott volna az ablakokon keresztül a műhelybe. Az „urak“ persze annál gyakrabban hűsöltek a vendéglő asztalánál habzó pohár mellett. El vagyunk rá készülve, hogy a legközelebbi reform az lesz, hogy szuronyos, puskás őreket állítanak az ablakok alá.

A főműhely munkásai közt nagy a forrongás. Tekintve, hogy már régóta várják a fizetésemelést, meg is ígérték, de annyit mellőztek, hogy igazi elkeseredés töltötte el a munkásokat. Munkások, kik 10—13 év óta dolgoznak itt, akik jogosan remélték a javításokat, különösen most, hogy az élet oly módflótt drágult meg — mellőzve lettek. Igazságtalan eljárás ez, mely nem válik diszére a máv.-nak. Levonni tudnak annyi czim alatt, hogy a munkásnak alig marad valamije a fizetéséből. A műhelyfőnökség mindenekelőtt legyen igazságos és méltányos és tegye jóvá mulasztását, mert másképp igazán tüzzel játszik. Ne keserítse el a munkásokat annyira, hogy minden kedvüket elveszítve, a szolgálat iránt közönyöskké váljanak.

A vasuti sztrájk epizódja. A sztrájk alkalmával a vonatközlekedés a Budapest-bécsi vonalon is szünetelt. A nagyforgalmu vonalon a Budapest-központi pályaudvarról április 20-án indították a 10. sz. személyvonatot, amely hosszas küzködés után eljutott Bia-Torbágyig, ahol azután állva maradt, mert a bia-torbágyi állomás nem indította tovább. A máv. jobbpárti üzletvezetősége erre külön gépen kiküldötte Breisach Alfréd ellenőrt és Kálmán Károly mozdonyvezetőt azzal az utasítással, hogy a Bia-Torbágyon veszteglő 10-es sz. személyvonatot — amelyen mintegy 150 utas volt — vigyék el legalább Győrig. Breisach ellenőr nyomban megérkezése után telefonon intézett kérdést a legközelebbi állomásra, Herczeghalomra az iránt, nincs-e valami akadály a személyvonat behozatalának útjában. Azonban sem telefon, sem távirati kérdezősködésre választ nem kapott. Így történt aztán, hogy az ellenőr, daczára annak, hogy az összes karjelzők „tilos“-ra voltak állítva, a saját felelősségére elindította a vonatot Bia-Torbágyról Herczeghalom állomásra, ahova szerencsésen meg is érkezett a vonattal. A herczeghalmi állomáson Gruber Jenő forgalmi tiszt azonban daczára az ellenőr felszólításának, nemcsak hogy nem fogadta a vonatot, hanem egyenesen kijelentette, hogy a vonatot semmi körülmények között sem ereszti tovább. Hogy pedig ezen kijelentésnek még nagyobb súlyt adjon, odaállott a mozdony elé s újból hangoztatta, hogy csakis testén keresztül engedi tovább menni a vonatot. Hiába kérlete Breisach ellenőr, Gruber nem tágitott, sőt még azzal is megfenyegette az ellenőrt, hogy a kijáratit váltót is elzárja előle. Végre is Breisach kénytelen volt a személyvonatot visszahozni a keleti pályaudvarba. A máv. igazgatóságnak feljelentésére a pestvidéki kir. ügyészség Gruber Jenő máv. forgalmi tiszt ellen a btkv. 165. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak és a btkv. 481. §-ába ütköző hivatalos hatalommal való visszaélés büntetetei miatt vizsgálatot indítványozott, melyet a törvényszék el is rendelt. A vizsgálat befejezése után a pestvidéki kir. ügyészség ezen két büncselekmény miatt vádiratot adott be Gruber Jenő ellen, aki a vádirat ellen kifogásokkal élt. A pestvidéki törvényszék vádтанácsa Verebélyi Ignác táblai bíró elnöklete alatt szombaton tárgyalta ezen kifogásokat. A védő szerint Gruber a szolgálati szabályzat értelmében járt el akkor, amikor a veszélyeztetett pályán a 150 utast vivő személyvonat továbbhaladását megakadályozta. A vádтанács dr. Tóth István kir. ügyész vádja után helyt adott a védő érveleseinak és a vádirat elutasításával Gruber Jenő ellen megszüntette a további eljárást. Az ügyész a megszüntető határozat ellen felfolyamodással élt.

Választott bírósági ítélet egy szerencsétlenül járt vasuti munkás ügyében. A Déli vasut egyik osztrák állomásán a vasut alkalmazott kőművese létrán állva falazási munkát végzett. A létra közel állt az egyik vágányhoz, melyen a trifaili bányatársaság mozdonya tolatási munkát végzett. A tova-guruló kocsik elseje fellökte a létrát, melyről a kőműves leesett és súlyos sérüléseket szenvedett. A kocsit és a létrát a Déli vasut tulajdona volt. A mozdony és a tolatási munkát végzett személyzet a bányatársaságé volt, melynek iparvágánya van ezen az állomáson. Ez az iparvasut az osztrák vasutak hivatás-szerű balesetbiztosító intézetnél nincs biztosítva. A balesetbiztosító intézet gyógyköltségül 60 százalékát a munkabérnek ajánlott fel a sérültnek, de nem ismerte el a sérülést forgalmi balesetnek és megtagadta a 90 százalékos járadékot.

A sérült munkás a balesetbiztosító intézet választott bíróságánál emelt panaszt, mely 90 százalék járadék fizetésre kötelezte a balesetbiztosító intézetet, azzal indokolván ítéletét, hogy a szenvedett sérülés vasuti forgalomból származott, még pedig a Déli vasut szolgáltatában és annak vágányán. Mit kap a magyar vasutas, ha baleset éri?

Munkanélküliek biztosítása Luxemburg városában. A községi tanács kebeléből kiküldött bizottság javaslatára Luxemburg városában behozták a munkanélküliek biztosítását. Maga a város a már fenálló és még létesítendő munkanélküliek segélypénztárai céljaira 1500 frankot szavazott meg segélyképpen. A segélypénztárak a munkások szakszervezetei kezében vannak. A város kimondta, hogy ezt a segélyt megkétszerezi, sőt meg-háromszorozza, ha a munkások ezt a biztosítási ágat szakszervezeteikben általánosítják. Ugy a javaslattevő bizottság, mint a város tanácsa egybehangzó véleménynyel a szakszervezeteket fogadták el a leghelyesebb testületeknek a munkanélküliek segélyezésére és egyszersmind biztosítja a szakszervezetek segélypénztárainak az önkormányzati jogot. Ugyancsak Luxemburg és a vele határos hat község azt is tervezik, hogy a napszámosok és általán mindazon munkások és alkalmazottak önkéntesen munkanélküliegük segélyezésére pénztárakat alapítanak, kik t. i. nem tagjai olyan szakszervezetnek, melyek a munkanélküliek segélyezésére pénztárakat szerveznek. Ezen pénztárakba a munkások keresetükhöz képest hetenkint 15—45 cent járulékot fizetnek. A napisegély nem lehet egy frankon alól és nem haladhatja tul a tényleges szokásos napibért. A pénztárt kísérelt-képpen egyelőre két évre tervezik. Az elő-munkálatok költségeinek (nyomtatvány-beszerzés stb.) fedezésére 500 frankot bocsátott rendelkezésére a városi tanács.

Hirek.

Figyelem!

A budapesti vasuti munkások 1904. évi szeptember hó 11-én, vasárnap, a Kerepesi-ut 30. szám I. emeleten levő Iparos-kör termében, az alapítandó Vasutasok Otthona javára, dal, szavaltat, humorisztikus előadás és tánczczal egybekötött

kedélyes estélyt

rendeznek. Belépti díj nincs. Kezdeté este 7 órakor.

Műsor szerkesztőségünkben vagy a bizalmi-férfiaknál kapható.

Mulatság. A magyar királyi államvasutak budapesti nyugoti műhelyének „Testvériség” dal- és önképző-köre tízéves fennállása alkalmából, a „Fácán” összes termében (II., Medve-u. 6.), 1904. évi szeptember hó 4-én, a saját alapja javára, dalestélylyel és táncz-vigalommal egybekötött jubiláris ünnepélyt rendez. A műsor kezdete pontban d. u. 3 órakor. Jegyek ára: Tagsági személy-jegy 60 fillér, személy-jegy 1 kor., család-jegy 2 korona.

Figyelem, debreczeni vasutasok!

Értesítjük a t. Kartársakat, hogy lapunk Debreczenben a következő helyeken kapható: Köröskényi Antal Hunyadi-utca 26. szám alatt levő fűszerüzletében és a városház alatt levő tőzsdében.

Panaszok.

Budapest. Hogy milyen felületes a máv. betegsegélyző-pénztár orvosainak eljárása a beteg munkásokkal szemben, azt lépten-nyomon tapasztalják a reájuk szorult betegek. Ki ebben a felületességükben annyira mennek — persze a beteg kárára, hogy önmagukat nevetségessé teszik és igazi értékükre redukálják egész ténykedésüket. Egyik beteg munkástársunknak az orvos első ízben gyógy-fürdőnek a használatát ajánlotta. A betegnek tehát csuzos bántalmának gyógyítására valamelyik alkalmas fürdőhelyre kellett volna mennie. Mikor a beteg azt sürgette, akkor azt mondta az orvos, hogy szivbaja van, nem mehet fürdőre, hanem levegővázolás kell neki és erre Abbázia volna alkalmas. A szegény beteg ebbe is megnyugodott és

kérte az utalványozást. Ekkor az orvos megavval állt elő, hogy a pénztár csak fürdő-utazást tesz lehetővé, nem pedig levegő-változási utat. Ajánlotta Tétényt, Budakeszt és végül Rákoskeresztúrt. De amellelt tömte orvossággal és nem ajánlt többé semmit. A sok sok orvosság rontotta a beteg étvágyát, akkor meg hozzáfogott a gyomrának a gyógyításához, tehát a csuzos bántalomhoz csatlakozott a gyomor baj is, mintha csak mesterségesen csinálta volna. Mikor mindaz nem használt, hozzáfogott a szivbaj gyógyításához. A beteg türelmetlenkedni kezdet és ekkor elküldte orvosi felülvizsgálatra. Az orvosi tanácsadó új betegséget fedezet fel és pedig ideg-gyengeséget és az ellen rendelt gyógyszer, még pedig a beteg költségére, mert — ugymond — a betegsegélyző-pénztár az ilyen drága szert nem fizeti. A beteg megmutatta a receptét a kezelő orvosnak, ki akkor már azt a tanácsot adta neki, hogy inkább igyék jó bort az orvosság helyett. Két hét múlva azonban megint szivbaj ellen gyógykezelt. Most már igazán kíváncsiak vagyunk, hogy mi baja van munkástársunknak, aki csak annyit tud, hogy nem egészséges. És így bännak minden felelőség nélkül a beteg vasuti munkással. Mikor megint elment az orvoshoz, akkor gőzfürdőt rendelt neki, ami tudvalevőleg nem alkalmas a szivbaj gyógyítására. És annyi felületességért fizet a segélypénztár orvosainak, ez igazán kido-bott pénz.

De miután a „pályaorvosok” annyira szeretik a szivbajt megállapítani, munkástársunk más orvoshoz fordult, aki nem szivbajt, hanem idegbajt talált a betegnél. Rendelt is neki orvosságot, amit a kezelő-orvos nagynehezen irt át máv. pénztári receptére, de kijelentette, hogy csak az egyszer teszi azt. — Hát természetesen is, hogy csak a pályaorvosnak van megengedve a beteggel úgy bánni, amint neki tetszik és őt oly betegség ellen kezelni, amiben az illető nem is szenved. És ha a beteg ráolvassa, hogy a betegség megállapítása iránt tévedésben van, — akkor rettenetesen haragszik.

Egy másik esetben meg az történt, hogy Cyzer Béla dr. egyik patientse felkereste az orvost, aki akkor szabadságon volt és így annak helyettese fogadta. A helyettes orvos dr. Kerekes pedig nem restelte a beteg előtt kijelenteni, hogy ő bizony nem tudja, milyen gyógyszerrel gyógyította addig a kezelő orvos és ennél fogva ő nem is rendelhet neki orvosságot. A súlyos beteg tehát orvosság nélkül maradt. Ez az eljárás ugyan nemcsak furcsa, hanem lelkiismeretlen is, ha inkább ostobának nem kellene mondani. Így lesz ez mindaddig, míg a munkások nem fogják az igazgatóságban az őket megillető helyet elfoglalni.

Budapest. A keleti pályaudvar fűtőházában, minden tulzás nélkül mondható, tart-hatatlan állapotok vannak. Nincs ugyan sehohsem rózsás helyzete a munkásnak, de itt egyenesen felháborító a munkások sorsa. A tisztítók napi tizenegy órai munkaidő mellett 1 kor. 60 fillért, 15—18 évi szolgálat után 1 kor. 80 fillér napibért kapnak. Kijár nekik ugyan valami százalék-féle is, ami 10—14 koronára rug havonként, de hogy ebből mennyi illeti meg őket, azt előttük eltitkolják, azt tudniok nem szabad. Azt mondják, hogy abból, ami a munkásokat illeti, a mérnök-gyakornokokat és az irodaszolga kisegítőit fizetik és az — könnyen érthető — az oka, hogy a munkások ne tudják meg, mi jár nekik a százalékból. Van ok a palástolásra. Ünne- és vasárnap náluk közönséges munkanap azzal a különbséggel, hogy reggel 5 órakor kezdik a munkát, hogy délig elvégezzék és ha az sikerül nekik, akkor délben hazamehetnek. A barmot sem szorítják olyan testet ölő munkára, mint a tisztító munkásokat. A munkának megállapított pontos időre kell elkészülni; sokszor 3—4 embernek 11—16 gépet kell naponta tisztítani. Amellelt a munka olyan piszkos, hogy az azt végező páriáknak hetenként legalább

háromszor kellene ruhát cserélni, de miből teljék, ha a kereset: napi 1 kor. 60—80 fillérből kell megélniök. Igazi matematikai számítás és beosztás kell hozzá, hogy — különösen a mai drágaság mellett — egyáltalán még megélni tudjanak.

Mosdóhelyiség nincsen, a fűtőház egyébként is oly gyalázatos és egészségtelen, hogy az ott dolgozó munkások nagyobb része a fűstől megy tönkre, amit a légnyomás még bőségesen elősegít, különösen a téli évszakban.

Ugyancsak az itt dolgozó *kazánmosók* is zenghetnek dicsően a máv.-ról mint munkaadóról. 24 órás szolgálatot teljesítenek és csak 20 órás munkát fizetnek nekik. Ezek legnagyobb fizetése napi 2 korona 60 fillér. *Fizetés ez olyan nehéz, fáradságos munkáért?*

Az *ipari munkások* helyzete is tarthatatlan itt. Azelőtt sokkal kevesebb gép volt forgalomban és a lakatosok száma — a szükséghez képest — mégis *négygyel* több volt mint most, mikor sokkal több gépet használnak. Azelőtt még különórát is csináltak, de ezt „a munkások érdekében” megszüntették. A pályatesten kisiklás volt egy éjszaka, a munkásokat lakásukról hívták s dolgoztak éjjel utáni két óráig; kapupénzt fizettek a ki- és bemenetnél, de azért egy fillért sem térítettek meg nekik, sem pótlékot nem kaptak.

A munkások a múlt hónapban 25% pótlékot kértek. Kérvényük visszajött, de titok még, hogy miként intézték el. Alighanem kár volt a 3 korona bélyegköltőségért.

Mit gondol a fűtőház főnökség s a nagytekintetű igazgatóság? Azt hiszi tán, hogy a munkások még sokáig fogják tűrni ezt az embertelen állapotot? Hiszen be kell látniok, hogy ez az állapot már a vasut szempontjából is tűrhetetlen. Ha pedig ezeket a dolgokat eddig nem tudták, hát sziveskedjenek azokat most tudomásul venni.

Budapest. A máv. északi főműhelyében a nyugbér-bizottság néhány tagja szövetkezve hűvekkel, annak idején azt kérték a főfelügyelőtől, hogy a forró nyári hónapokban az ebédidő egy óra helyett másfél órai legyen. Akik ezt kérték, nem kérdezték munkástársaikat, hanem azért mégis „a munkások megbízásából” jártak el. Akik kérték, azt első sorban nem a saját egyéni érdekekben tették, mert a „kérelmezők” jóformán mindnyájan üzletemberek. Az egyik vendéglős, a másik fűszeres és így tovább.

Nem volna ugyan baj, ha ezt a félórát nem kellene meghosszabbított munkaidővel pótolni, ami azokra nézve, akik nem a fővárosban laknak, nagyon sérelmes.

Elmultak a forró napok, a munkások kérni akarták a régi állapot visszaállítását, de a gseftemberek megelőzték őket és kijárták, hogy a *másfél órai* ebédidő marad meg. Állítólag azért kapták meg a munkások a hosszabb szünetet, hogy napközben egy kis friss levegőhöz jussanak. Ha a főfelügyelő látná, hogy milyen az az „ebédlőnek” csufolt helyiség, ahol az 1 és fél órát a legtöbb munkásnak eltölteni kell, akkor bizonyára három hétre elmenne az étvágya. És ilyen helyiségben nyerjen a munkás pihenőt, itt fogyasza el a neki behozott, vagy magával hozott szegényes ebédjét. Disznónak és nem embernek való helyiség ez. Padlója undorító piszkos, asztalaira pedig odaragad a munkások zubbonya, olyan vastag rajta az odatapadt étel-ital maradék.

Ha a télen is fentartják ezt a munkásoktól ilyen értelemben nem kívánt ebédidőt, kíváncsiak vagyunk, fogják-e fűteni ezt a ronda helyiséget, hol a munkások kénytelenek — néhány gseftelő kedvéért — másfél órát tölteni.

Kérjük ez uton az ebédidőt egy órára megszüntetni, vagy pedig a munkaidőt megrövidíteni a fizetések épségben hagyása mellett. Ha a főfelügyelő ur nem fog hallgatni a munkások jogos és indokolt kívánságára, akkor már most küzdenünk kell a munkaidő megrövidítéseért.

A *gödöllői osztálymérnökség* alatt dolgozó munkások helyzete a lehető legrosszabb. Azt a csekélyke kedvezményt, amit a mun-

kások élveztek és amit a többi osztálymérnökségnél a pályafenntartási munkások ma is élveznek, itt elvonták. Ilyen az időleges jegy, a talpa megszerzési és hazaszállítási kedvezmény stb. És ez, mint tudjuk, Kovács Sándor pályafelügyező műve. Ennek az urnak teheneit gondolják a munkások és ha időleges jegyük van, akkor egy kis élelemért haza szoktak rándulni, akkor persze a tehének éjjeli felügyelet nélkül maradtak. Hogy tehát ez meg ne történhessék, a munkásokat meg kellett fosztani az időleges jegytől. Jellemző, hogy az egyik laktanya kap világitást, a másik nem. Így pl. a józsefvárosi laktanyán a munkások saját pénzükön kénytelenek petróleumot venni, épp úgy a rákosiak is.

Figyelmébe ajánljuk ezeket az állapotokat az osztálymérnökségnek azzal, hogy csináljon rendet és magyarázza meg a pályafelügyezőknak, mi a joguk és mi a kötelességük, mert ezek annyi jogot arrogálnak maguknak, hogy majd egyszer nagy botrány lesz ebből.

Debreczen. Drága lakás és 80 korona bélyegköltőség. Hogy ez a kettő minő összefüggésben van, rögtön elmondom. Itt elkészült a kolónia, beköltöztek és — uram fia — olyan lakások ezek, hogy itt akármelyik civisnek különb az istállója. De azért a tisztelt máv. mint házigazda fizettet a kétszobás lakásért 360 koronát, az egyszobásért 260 koronát, ami nemcsak azért sok, mert igazi tömlöczhöz hasonlítanak a lakások, hanem azért is, mert egyáltalán, ha modernebbek is volnának, nem érnének annyit. A munkások felkérték Podolszki főnök urat, hogy tegyen előterjesztést a központban a lakbérek leszállítása iránt és pedig 260 és 160 koronára. Meg is tette, de nem hivatalból, hanem írt folyamodványt, ezt a 80 munkástól aláíratta és mindegyik aláíró egy koronát volt kénytelen fizetni a bélyegért. Tehát egy kérvény 80 korona bélyeggel, ami igazi zsarolással határos, mert egy kis jóakarattal, hivatalból lehetett volna felterjeszteni. Így függ össze, tisztelt munkástársak, a drága lakás a 80 korona bélyegköltőséggel. — Hiába, a vasuti munkás mégis csak jól kizsákmányolható médium. Vajon még meddig?!

Szerkesztői üzenetek.

Négy sztrájk című cikksorozatunk harmadik folytatását lapunk jövő számában közöljük.

Keleti Ö. Lajos, Budapest. Általános zszurnalisztikai szokás az, hogy ha valaki cikket ír és azt akarja, hogy mindenki tudja, miszerint ő írta, akkor a nevét odabiggyeszi a cikke alá. Ha valamely cikk névaláírás nélkül jelenik meg, az világos jele annak, hogy sem a szerző, sem a szerkesztő nem akarja világáá kürtölni a cikk szerzőjének a nevét. Aminek száz oka lehet, többek között például az, hogy függő helyzetben levő embereknek *kellemetlen igazságokat* megírni veszedelmes dolog. Nincs mindenki abban a kellemes helyzetben, mint bizonyos lojális és jónevelésű szaklapok szerkesztői, hogy amit irnak, azért nemcsak előfizetési pénzeket kapnak, hanem még külön baksist a — máv. igazgatósága részéről. Akármilyen legyen különben az oka annak, hogy valamely cikk aláírás és jelzés nélkül jelent meg, ezt a névtelenséget *mindenkinek* respektálni illik, főként pedig egy másik hírlapírónak. És a *zszurnalisztikai tisztesség ellen való vétség* volt az, amidőn Ön azt írta lapjában, hogy a betegsegélyező-pénztári cikkeknek, amelyek lapunkban *aláírás nélkül* jelentek meg, a szerzője Farkas Izor. Ennek olyan kesernyész az ize, mintha — denuncziáló szándékkal íródott volna. Megállapítunk tehát két tényt: 1. Hogy ki a betegsegélyező-cikkek szerzője, ahhoz legfőkébb csak a sajtó-vizsgálóbírónak van köze. — 2. A kutyából sohse lesz szalonba.

Keleti kocsiműhely munkásai. Lapunk 8. számában Szűcs György keleti kocsiműhelyi mázoló munkásra hívtuk fel az ott dolgozó munkástársaink figyelmét. Szűcs György egy helyreigazító közleményt küldött be hozzánk, melyben tagadja, hogy ő besugó, vagy kocsisból lett mázoló lenne. Utóbbiról meggyőződöttünk, hogy nem igaz, mit szívesen igazítjuk helyre. (Különben kijelentjük, hogy ha az igazgatóságban annyi ló lehet, nem volna rossz, ha a mű-

helyekben tényleg volnának „kocsisok“.) Ami a besugás dolgát illeti, hát azt az ő szaktársainak 80 százaléka állította. De azok is velünk együtt visszavonják állításukat és megbocsájtanak neki abban a hiszemben, hogy ezután úgy fog cselekedni, mint ahogyan egy tisztességes munkástól el lehet várni.

Műhelyfőnök, Zólyom. Egy kis kedélyes mesével szolgálhatunk Önnek és a mi olvasóközönségünknek is. Volt egy vidéki városban egy műhelyfőnök, aki meglehetősen erőszakos, de meglehetősen együgyű módon folytatott harcot a *Magyar Vasutas* ellen. Ennek az uriembernek a mult számunkban a lelkére beszéltünk és oda igyekeztünk, hogy a szívében szunnyadó jobb érzést fölébresztjük. Ezt a számot azután elküldöttük neki és nehogy a neki szánt sorok a figyelmét kikerüljék, kék czeruzával feltűnően bekerítettük. Nehány nappal később ugyanattól a műhelyfőnökségtől hivatalos borítékban pecsétetes levelet kaptunk. A borítékból pedig kihullott egy „Magyar Vasutas“, czimszallagosan, finoman összehajtogatva, mintha csak föl sem bontották volna. Ahá — gondoltuk mi, — a műhelyfőnök válaszol a levelünkre. De vajjon olvasta-e a mi üzenetünket? Felbontjuk a lapot, megnézzük a szerkesztői üzenetek rovatát és kislül, hogy *egyik üzenet sincs bekékczeruzázva*. Kislül tehát az, hogy a műhelyfőnök ur tévedésből *nem a neki megküldött, hanem egy más példányt lapunknak küldötte vissza*. És mialatt odafönt, abban a városkában azt gondolja egy műhelyi kiskirály, hogy: no most megadtam ezeknek a bujtogatóknak; azt hiszik, hogy el sem olvastam a lapjukat, hanem megvetéssel utasítottam vissza! — azalatt mi idefönt jóízűen mosolyogva mondogatjuk egymásnak, hogy ha már kell, hogy legyen egész csapat ellenségünk, legalább azt kívánjuk, hogy mind olyan — élelmes legyen, mint az a bizonyos műhelyfő!... Egyébként béke velünk, műhelyfőnök ur!

Cseh Sándor, V. oszt. művezető Debreczen. Már egyszer beszélgettünk mi ketten: Ön és a *Magyar Vasutas*. Azóta olyan híreket kaptunk Debreczenből, hogy újra szükséges egy-néhány figyelmeztető szót Önhöz intézni. Tanulja meg: minden embernek annyi a becsülete, amennyit magának szerezni képes. És ez áll nemcsak közönséges halandókra, hanem munkavezetőkre is. Ha azt akarja Ön, hogy a munkásai megbecsüljék, akkor becsülje meg Ön is a munkásait. Bánják velük tisztességesen, jusson eszébe, hogy Ön is munkás, érdekei azonosak a munkások érdekeivel és akkor cselekszik legokosabban, ha barátiisan, testvériesen érez és bánik a munkásokkal. Mert alapos hiba ám, ha egyik-másik munkavezető azt képzei, hogy ő olyan teljhatalmu ur, akárcsak például a muszka cár. Láttunk mi már ebet karón! — Egy szó mint száz: könnyű lesz Cseh urnak választani, hogy a *Magyar Vasutas*-t jó barát-nak vagy könyörtelen ellenségnek akarja-e. Mi azt hisszük, mindent megtesz, hogy jó barátok marad-hassunk.

Zágrábi testvér. Az ígéretéről nem feledkeztünk meg, rövidesen elkészül és küldeni fogjuk.

Kerületi bizottsági tag, Zágráb. Levele már két ízben *nagyon gyanus* állapotban érkezett meg. Zágrábban-e vagy itt érdeklődnek a nyugbérpénztár iránt, nem tudjuk. A feljelentést a postaigazgatóságnál megtettük.

F. L. Rákospalota. A lapot rendesen elküldtük. Jó lesz a postán megrekklamálni. A hiányzó számot utána küldjük.

Igyekvő. Hogy hány ott az előfizető, azt nehéz így rövidesen megállapítani. Mindenesetre aránylag kevés és minden tisztességes vasuti alkalmazottnak bő tere nyílik a lapunk érdekében való agitációra. Ami az áthelyezést illeti, a dolog a következőképpen áll. Daczára a 6 évi szolgálatnak, az áthelyezést csak kérni lehet, követelni nem. Az áthelyezési kérvény czimezhető a felettes főnökhöz, ez esetben bélyegmentes, vagy pedig közvetlenül az igazgatósághoz, amely esetben 1 koronás bélyeggel kell ellátni. A kérést meg kell nyomósan indokolni, lehetőleg családi vagy magántermészeti okokkal. Legtöbb esetben eredményes az ilyen kérvény. — Buzgó munkájáért fogadja baráti elismerésünket. Üdvözlét.

Nefejejts. Szíves érdeklődését köszönjük. Az aradi kiskirályokról elmondott egyet-mást adott alkalommal föl fogjuk használni. Ha a teherfamunkások helyzetéről *tárgyalagos* és *részletes* ismertetést küld, köszönettel vesszük és leközzöljük. Sorait várjuk. Üdv.

Munkavezető ör. Augusztus 27-i levelében foglalt kérdéseire a választ a következő számunkban küldünk.

Felelős szerkesztő és kiadó: FARAGÓ PÁL.

Laptulajdonos: A magyar vasuti személyzet.